

Автор пропонує під концепцією національна безпека у спеціально – юридичному значенні розуміти стан розвитку суспільних правовідносин і відповідних їм правових зв'язків, за яких системою правових норм, інших державно – правових і соціальних засобів гарантується захищеність прав і свобод громадян, життєво важливих цінностей та інтересів нації, конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності і недоторканості держави від наявних та потенційних зовнішніх та внутрішніх загроз і створюються умови для сталого розвитку суспільства.

1. Декларація про державний суверенітет України // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. – №31. 2. Пирожков С., Селіванов В. Національна безпека України: сучасне розуміння // Вісник НА України. – 1992. № 9. 3. Возжеников А. В. Национальная безопасность России: методология исследования и политика обеспечения. М.: Изд-во РАГС, 2002. 4. Петрів І. Конституційно – правове поняття національної безпеки // Право України. – 2005. – №5. 5. Гончаренко О. М., Лисицин Е.М., Вагапов В.Б. Поняття національної безпеки в контексті національних інтересів України // Наука і оборона. – 2002. – №1. 6. Левицька М.Б. Теоретико – правові аспекти забезпечення національної безпеки органами внутрішніх справ України: Автореф. дис. канд. юр. наук: 12.00.01 НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького – К., 2002. 7. Шипілова Л. М. Порівняльний аналіз ключових понять і категорій основ національної безпеки України: Автореф. дис. канд. політ. наук: 21.01.01. / Рада національної безпеки і оборони України; Інститут про-

блем національної безпеки – К., 2007. 8. Закон України від 19 червня 2003 р. № 964-IV "Про основи національної безпеки України" // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. 9. Федеральный закон Российской Федерации от 28 декабря 2010 г. № 390 ФЗ "О безопасности" / [Електронний ресурс "Российская газета" – Режим доступа: <http://www.rg.ru/2010/12/29/bezopasnost-dok.html>]. 10. Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. Юристъ, 2007. 11. Скакун О.Ф. Теория держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник. – Харків: Еспада, 2006. 12. Философский энциклопедический словарь: / Ред. коллег. С.С. Аверинцев, Э.А. Арабоглы, Л.Ф. Ильичев и др. 2-е изд.-М.: Советская энциклопедия, 1989. 13. Рішення Конституційного Суду України від 1 грудня 2004 року № 18-рп / 2004 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої ст. 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес) // Офіційний вісник України. – 2004. – №50. 14. Теоретико – правові основи забезпечення національної безпеки України: Монограф. / Г.В. Новицький. – К.: Інтертехнологія, 2008. 15. Українчук О.В. Забезпечення національної безпеки в умовах формування в Україні громадянського суспільства та демократичної, правової, соціальної держави: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Ун-т внутр. справ. – К., 1994. 16. Логвиненко К.М. Теоретичні підходи до визначення сутності національної безпеки / Юридичний журнал – К., 2009. – 3/81. 17. Хилько О.Л. Теоретичні засади визначення загроз національній безпеці України та шляхів її забезпечення: Дис. канд. політ. наук: 23.00. 01 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2004.

Надійшла до редколегії 20.09.11

А. Шевченко, здобувач

ПРИТЯГНЕННЯ СУДДІВ ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НОВИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ПРО СУДОУСТРІЙ ТА СТАТУС СУДДІВ

Предметом дослідження статті є порядок притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності. Проаналізовано статус органів, які здійснюють дисциплінарне провадження щодо суддів. Окреслено проблемні питання запровадження служби дисциплінарних інспекторів. Надано оцінку видам дисциплінарних заходів, які застосовуються до суддів за порушення присяги судді.

Ключові слова: судоустрій, статус суддів.

Предметом исследования этой статьи является порядок привлечения судей к дисциплинарной ответственности. Проанализирован статус органов, которые осуществляют дисциплинарное производство в отношении судей. Очерчены проблемные вопросы работы службы дисциплинарных инспекторов. Дается оценка видам дисциплинарных мер, которые применяются к судьям за нарушение присяги.

Ключевые слова: судоустройство, статус судей.

The subject matter as investigated in this article is the procedure for holding judges subject to disciplinary responsibility. There has been analysed the status of the authorities conducting disciplinary proceedings against judges. There has been outlined the problems of introduction of the office of disciplinary supervisors. There has been assessed the disciplinary actions as taken against judges for their having violated their oath.

Key words: judicial system, the status of judges.

Питання дисциплінарної відповідальності суддів є важливими з позиції як ефективності судової системи, авторитету судової влади, так і досягнення балансу між незалежністю суддів та соціальним контролем за судом.

Даний вид відповідальності суддів, як і деякі інші складні суспільно-правові види відносин, є одночасно елементом деяких автономних підсистем. Теоретичне і практичне значення має те, що дисциплінарна відповідальність судді: по-перше, є однією зі складових нормативних положень статусу судді в Україні; по-друге, вона зберігає риси притаманні дисциплінарній відповідальності як виду юридичної відповідальності. При цьому саме специфіка статусу судді обумовлює притаманні їй особливості. Як зазначається, вони знаходяться в площині підстав, порядку реалізації відповідальності та статусі органів дисциплінарної влади [1].

Дисциплінарна відповідальність суддів, як вид спеціальної дисциплінарної відповідальності та юридичної відповідальності взагалі, є процесом впливу, з одного боку, на особу яка скоїла правопорушення, а з іншого – на потенційного правопорушника. Вплив з боку держави виражається в тому, що в нормативних актах знаходять своє відображення професійні обов'язки суддів, вимоги до них тощо. Їх порушення у деяких випадках, буде підставою дисциплінарної відповідальності.

В статтях 88, 105 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" [2] фактично містяться дисциплінарні стягнення – несприятливі наслідки, що настають у випадках порушення службових обов'язків або неналежної поведінки поза службою. Законодавець тим самим встановлює ступінь негативної оцінки дії (бездіяльності) та її позбавлення, що перетерплюватиме порушник. Законодавче закріплення дисциплінарної відповідальності впливає на формування стримуючих від порушень мотивів поведінки.

Крім того, вплив полягає у застосуванні дисциплінарних заходів, що виражається у визначених позбавленнях, і його сприйнятті порушником як наслідок скоєного ним. У цьому разі відповідальність є індивідуальною і конкретною, забезпечується державним примусом, і виражає ступінь негативної оцінки не тільки проступку, а й особи судді, який допустив порушення.

Відповідальність спрямована на те, щоб забезпечити попередження можливості скоєння нових правопорушень. Застосування заходів примусового впливу до особи "настроює" її проти нових правопорушень. А потенційна можливість застосування заходів примусового впливу сприяє виробленню в інших осіб мотивів до дотримання юридичних норм.

Таким чином, значення дисциплінарної відповідальності суддів полягає насамперед у забезпеченні їх дис-

ципліни та запобіганні їй можливим порушенням. Впливаючи на суддів, чия поведінка або діяльність не відповідають професійним вимогам, відповідальність забезпечує їх додержання і, як наслідок, стає можливим здійснення професійної діяльності в порядку і на умовах, що встановлюються для даного виду діяльності. Іншими словами, вона буде здійснюватися особами, моральні якості яких відповідають таким, що передбачаються для суддів, та в параметрах, визначених матеріальним і процесуальним законом. Лише за такого підходу можливо говорити про одну з гарантій прав громадян у судочинстві.

Аналіз правового регулювання інституту дисциплінарної відповідальності суддів в свій час проводили Л.Є. Виноградова, О.С. Захарова, С.В. Подкопаєв, А.О. Селіванов та ін.[3] Проте у зв'язку з прийняттям нового Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та як наслідок змінами у нормативному визначенні підстав такої відповідальності; у системі органів, що здійснюють дисциплінарне провадження; запровадженням інституту дисциплінарних інспекторів тощо звернення до даних питань є актуальним і своєчасними [4]. Таким чином, метою статті є аналіз сучасного стану законодавчого регулювання дисциплінарної відповідальності суддів в Україні.

Звернемо увагу, що інститут дисциплінарної відповідальності суддів на сьогодні закріплений в двох законах: "Про судоустрій і статус суддів" (розділ VI, глави 1, 2) та "Про Вищу раду юстиції" (розділ IV, глави 4, 5) [5]. Крім того в даних законах окремо містяться положення щодо звільнення суддів з посади, в тому числі у разі порушення ними присяги або вимог щодо несумісності (розділ VII Закону України "Про судоустрій і статус суддів"; розділ IV, глави 2, 3 Закону України "Про Вищу раду юстиції").

Відповідно до статті 85 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" дисциплінарне провадження щодо судді здійснюють: Вища кваліфікаційна комісія суддів України – щодо суддів місцевих та апеляційних судів та Вища рада юстиції – щодо суддів вищих спеціалізованих судів та суддів Верховного Суду України.

Суддя місцевого чи апеляційного суду може оскаржити рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про притягнення його до дисциплінарної відповідальності до Вищої ради юстиції або Вищого адміністративного суду України (частина перша статті 89 Закону "Про судоустрій і статус суддів"). Акти, дії чи бездіяльність Вищої ради юстиції відповідно до частини третьої статті 27 Закону "Про Вищу раду юстиції", частини четвертої статті 18, статті 171-1 Кодексу адміністративного судочинства України можуть бути оскаржені до Вищого адміністративного суду України.

В межах розгляду порушеного питання, слід зупинитися на статусі та повноваженнях органів, що здійснюють дисциплінарне провадження щодо судді. Як вже було відмічено, такими органами в системі судоустрою є Вища кваліфікаційна комісія суддів України та Вища рада юстиції.

Статус Вищої кваліфікаційної комісії суддів України визначається главою 2 розділу VI Закону України "Про судоустрій і статус суддів". При цьому не зрозуміло навіщо законодавець розмістив цю главу в розділі "дисциплінарна відповідальність судді", адже відповідно до статті 91 даного закону серед повноважень Вищої кваліфікаційної комісії суддів України зазначені й такі, що не пов'язані з реалізацією дисциплінарної відповідальності, наприклад, "...облік даних про кількість посад у судах загальної юрисдикції..." або "проводить добір кандидатів на посаду судді вперше ... та приймає кваліфікаційний іспит" чи "надає рекомендацію про обрання на посаду судді безстроково...".

Очевидно, що організації та діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в Законі має бути присвячено окремий розділ.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України діє у складі 11 членів, причому 6 з них – судді, призначені з'їздом суддів України. В цьому сенсі склад комісії зауважень не викликає (на відміну від Вищої ради юстиції) та в повній мірі відповідає міжнародним стандартам у галузі судоустрою та статусу суддів, зокрема пунктам 1.3, 5.1 Європейської хартії про закон "Про статус суддів" [6]. Відповідно до них, щодо кожного рішення стосовно відбору та призначення судді на посаду, підвищення по службі або припинення його повноважень, законом має бути передбачено втручання органу, незалежного від виконавчої та законодавчої влади, у складі якого щонайменше половина членів – судді, обрані їх колегами, і в якому було б гарантовано якнайширше представництво суддівського корпусу. А у випадку невиконання суддею одного із своїх обов'язків, чітко визначених законом, він може підлягати санкції лише на підставі рішення за пропозицією, рекомендацією або згодою комітету або органу, принаймні половина складу якого обрані судді.

В той же час, викликає занепокоєння можливість переважання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, враховуючи що територіальні кваліфікаційні комісії суддів ліквідовані, а право на звернення зі скаргою (заявою) щодо поведінки судді, яка може мати наслідком дисциплінарну відповідальність судді, має кожен, кому відомі такі факти (частина друга статті 84 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", що безумовно, з одного боку, свідчить про відкритість судової системи та демократизацію дисциплінарного процесу, водночас, з іншого боку спостерігаються певні зловживання правом на такі звернення.

Здавалося, вирішення проблеми – запровадження інституту дисциплінарних інспекторів, яких у службі 33 особи (частина друга статті 98), проте Закон України "Про судоустрій і статус суддів" чітко не визначає їх статус і містить з цього приводу дещо суперечливі положення. Так, частиною другою статті 86 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" визначено, що *перевірка даних* про наявність підстав для відкриття дисциплінарної справи та притягнення судді місцевого чи апеляційного суду до дисциплінарної відповідальності *здійснюється членом* Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. А в частині третій цієї статті закріплено, що *"під час здійснення перевірки член* Вищої кваліфікаційної комісії суддів України має право...". Поряд з цим частина друга статті 98 Закону передбачає *"з метою здійснення членами* Вищої кваліфікаційної комісії суддів України *належної перевірки* наявності підстав для притягнення суддів місцевих та апеляційних судів до дисциплінарної відповідальності *діє служба дисциплінарних інспекторів*, до складу якої входять тридцять три дисциплінарних інспектори. За кожним членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України закріплюється три дисциплінарних інспектори".

Дисциплінарні інспектори, як зазначається в статті 99 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", за дорученням члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України *аналізують заяви та повідомлення* про неправомірні дії суддів з *метою* виявлення підстав для відкриття дисциплінарних справ та *здійснення перевірок*; готують проекти висновків про наявність підстав для притягнення суддів місцевих та апеляційних судів до дисциплінарної відповідальності; виконують *інші доручення члена* Комісії в ході дисциплінарного провадження відповідно до цього Закону.

З цього приводу звернемо увагу на наступне. По-перше, Закон України "Про судоустрій і статус суддів" не встановлює вимоги до інспекторів, наприклад, щодо їх освіти, досвіду роботи тощо. В частині четвертій статті 98 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" йдеться лише про посилання на Закон України "Про державну службу" [7] в частині їх побутового забезпечення та соціального захисту. По-друге, *аналіз* заяв та повідомлень про неправомірні дії суддів з метою виявлення підстав для відкриття дисциплінарних справ та здійснення перевірок (стаття 99) у більшості випадків без проведення попередньої перевірки (або окремих дій) неможливо здійснити належним чином, проте в частинах другій та третій статті 86 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" йдеться лише про таке право члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Більше детальніше слід зупинитися на кваліфікації дисциплінарних інспекторів, враховуючи їх невелику чисельність та функції, які на них покладено Законом.

Дійсно, як такі вимоги до дисциплінарних інспекторів законодавством не передбачені. Проте логічно ставити питання про такі обов'язкові критерії, як наявність у осіб, котрих призначатимуть на ці посади, вищої юридичної освіти, а також моральних якостей і складу характеру, які в сукупності вказують на те, що особа є сумлінною та об'єктивно розглядатиме справи. Важливо також звернути увагу на необхідність уникнення конфлікту між минулою професійною діяльністю та діяльністю, пов'язаною зі збиранням інформації щодо суддів, з якими дисциплінарні інспектори вже "зустрічались", наприклад як представники в судових процесах, і мають підстави для суб'єктивної оцінки. У цьому контексті доцільно було б передбачити можливість самовідводу і відводу дисциплінарного інспектора, якому доручено перевірку щодо дій представника третьої гілки влади.

Зокрема, необхідним є встановлення більш жорстких вимог до професійної підготовки дисциплінарного інспектора, а саме не тільки наявність юридичної освіти, а й наявність фактичного стажу юридичної роботи, бажаніше щоб дисциплінарними інспекторами були або судді у відставці, або колишні працівники апарату суду, тобто особи, які мають уявлення як про процесуальну діяльність суду та суддів, так про внутрішню організацію судів.

З приводу статусу дисциплінарного інспектора, слід відмітити, що відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про віднесення посад керівних працівників та спеціалістів секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів України до відповідних категорій посад державних службовців" [8] дисциплінарних інспекторів було віднесено до третьої категорії державних службовців, отже тільки з цього нормативно-правового акту стає зрозумілим, що як найменше ці особи повинні відповідати вимогам, які ставляться до державного службовця та виконувати відповідні обов'язки державного службовця.

Таким чином, робимо висновок, що ідея законодавця щодо запровадження служби дисциплінарних інспекторів є зрозумілою, фактично це помічники членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, проте сучасний стан нормативного визначення їх статусу є неналежним і потребує свого законодавчого оформлення задля уникнення недобросовісного виконання наданої їм функції.

Також, на нашу думку, більш незаангажованим та об'єктивним дисциплінарний інспектор може бути у разі відсутності прямого підпорядкування члену Вищої кваліфікаційної комісії України.

Можливо ідея створення Дисциплінарної комісії суддів, від якої Україна відмовилась ще на перших кроках

судової реформи, могла б стати тим незалежним і демократичним органом у системі судоустрою.

Ми вже звертали увагу, що інститут дисциплінарної відповідальності суддів на сьогодні закріплений в двох законах: "Про судоустрій і статус суддів" (розділ VI, глави 1, 2) та "Про Вищу раду юстиції" (розділ IV, глави 4, 5). Крім того в даних законах окремо містяться положення щодо звільнення суддів з посади, в тому числі у разі порушення ними присяги або вимог щодо несумісності (розділ VII Закону України "Про судоустрій і статус суддів"; розділ IV, глави 2, 3 Закону України "Про Вищу раду юстиції"). При цьому створюється враження, що законодавець намагався поряд з інститутом дисциплінарної відповідальності суддів запровадити інститут звільнення суддів з посади. Проте фактично, за своєю суттю, звільнення суддів з посади є дисциплінарним заходом.

По-перше, відповідно до частини першої статті 147 Кодексу законів про працю України звільнення, поряд із доганою, є видом дисциплінарного стягнення, і хоча при цьому в частині другій статті 147 Кодексу законів про працю України визначено, що законодавством, статутами і положеннями про дисципліну для окремих категорій працівників можуть бути передбачені й інші дисциплінарні стягнення, однак це не позбавляє звільнення характеру дисциплінарної санкції [9]. Закон України "Про статус суддів" (в редакції до 21.06.2001 року) в частині першій статті 32 закріплював звільнення з посади як вид дисциплінарного стягнення (пониження кваліфікаційного класу також) [10].

По-друге, підстави для застосування догани або звільнення фактично одні й ті самі. Обидві санкції є наслідком порушення законодавства, етичних вимог і правил тощо. Самі формулювання законодавчих норм де-що відрізняються за формою, але не за змістом. До такого висновку можна прийти якщо уважно проаналізувати відповідні положення, зокрема частину першу статті 83 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", Кодексу професійної етики судді – з одного боку [11] та статтю 53, частину четверту статті 54, статтю 55 даного Закону, частину другу статті 32 Закону України "Про Вищу раду юстиції", з іншого.

По-третє, одні й ті самі органи, в межах схожої процедури вирішують питання, як про накладення стягнення у вигляді догани, так і про звільнення їх з посади. Відповідно до статті 85 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" дисциплінарне провадження щодо судді здійснюють: Вища кваліфікаційна комісія суддів України – щодо суддів місцевих та апеляційних судів та Вища рада юстиції – щодо суддів вищих спеціалізованих судів та суддів Верховного Суду України. Відповідно до статті 30 Закону України "Про Вищу раду юстиції" Вища кваліфікаційна комісія суддів України (член Вищої ради юстиції також) може звернутися до Вищої ради юстиції з пропозицією про прийняття подання про звільнення судді з посади, а згідно з частиною другою статті 105 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", факти які свідчать про порушення суддею присяги (порушення присяги – підстава для звільнення судді) мають бути встановлені Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Таким чином, звільнення суддів з посади фактично відбувається в межах реалізації такого правового інституту як дисциплінарна відповідальність. Однак неоднозначне законодавче регулювання породжує певні складнощі в механізмі його реалізації. Не в повній мірі зрозуміло, навіщо на рівні закону намагалися вводити окремі підстави для застосування догани, тим більше що вони за його змістом фактично тотожні конституційно визначеній підставі для звільнення суддів з посади – порушення присяги. Можливо законодавець намагався

позначити низку складів дисциплінарних проступків суддів зробивши прив'язку певного порушення до конкретної санкції (догани або звільнення). В той же час в теорії не піддається сумніву позиція відповідно до якої для дисциплінарних проступків характерна по-перше, відсутність закріплення в нормативних актах їх конкретних складів і прив'язки до відповідних санкцій. По-друге, протиправність означає не відповідність конкретного проступку складу забороняючої його норми, як це має місце в охоронних галузях права (наприклад, кримінальному праві), а порушення позитивної норми, що закріплює трудові (службові) обов'язки працівника [12].

З огляду на викладене, можна дійти висновку, що для визначення конкретної дисциплінарної санкції (догани або звільнення з посади) мають використовуватися в першу чергу такі критерії як, наприклад, характер проступку та його наслідки, особа судді, ступінь його вини, обставини, які впливають на можливість притягнення судді до відповідальності (тобто щонайменше ті які на сьогодні закріплені в частині другій статті 87 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та частині третій статті 42 Закону України "Про Вищу раду юстиції"). І в цьому сенсі, з огляду як на теорію, так і з позиції практичної діяльності, навряд чи є бездоганим законодавче регулювання дисциплінарної відповідальності суддів, зокрема в частині прив'язки конкретної санкції (догани або звільнення) до обов'язків, порушення яких має своїм наслідком реалізацію таких санкцій. Виключення можливо для звільнення судді з посади з підстав порушення ним вимог (обов'язку) щодо несумісності.

Крім того, виходячи з існуючого законодавчого регулювання незрозуміло з чого має виходити суб'єкт звернення до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, при вирішенні питання про ініціювання дисциплінарної відповідальності або звільнення судді з посади, за відсутності конкретики та фактичній тотожності підстав в обох випадках. Заздалегідь це визначити майже неможливо, а остаточне вирішення питання про реалізацію тієї або іншої дисциплінарної санкції має приймати виключно Вища кваліфікаційна комісія суддів України або Вища рада юстиції. Тим більше в частині другій статті 105 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" закріплено, що "факти, які свідчать про порушення суддею присяги, мають бути встановлені Вищою кваліфікаційною комісією суддів України або Вищою радою юстиції".

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що першим кроком для приведення діючого інституту дисциплінарної відповідальності суддів до міжнародних стандартів є окреслення чітких завдань самих органів, що здійснюють дисциплінарне провадження, а саме, слід визначитися, основним гаслом їх діяльності є принцип

запобігання вчинення таких проступків або, навпаки, принцип не уникнення покарання за скоєне порушення.

Також, невід'ємним принципом формування незалежного інституту дисциплінарної відповідальності повинно стати закріплення на законодавчому рівні чітких критеріїв розмежування між доганою та звільненням.

Вважаємо за необхідне відмітити, що інститут дисциплінарних інспекторів повинен мати більш незалежний від членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України статус. Стосовно самих дисциплінарних інспекторів обов'язковим є закріплення чітких, а саме найголовніше більш жорстких критеріїв відбору для осіб, які претендують на зайняття такої посади державного службовця.

На завершення зазначимо, що сучасний стан законодавчого регулювання інституту дисциплінарної відповідальності суддів не є бездоганим, потребує відповідного теоретичного осмислення, вдосконалення, а найголовніше усвідомлення покладеної важливої на них функції як з боку самих носіїв мантий, так і з боку органів, які проводять добір на посади суддів, а потім накладають догани і звільняють.

1. Подкопаев С.В. Дисциплінарна відповідальність суддів: сутність, механізм реалізації. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2003. – С.155. 2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 р. № 2453-VI // Відомості Верховної Ради України від 22.10.2010 – 2010 р. – № 41, № 41-42; № 43; № 44-45. 3. Виноградова Л.Є. Юридична відповідальність суддів загальних судів України: дис. канд. юрид. наук: 12.00.10 / Одеська національна юридична академія. – О., 2004.; Захарова О.С. Теоретичні та практичні питання щодо дисциплінарної відповідальності суддів // Вісник Академії адвокатури України. – 2009. – № 1 (14). – С.21 – 25; Подкопаев С.В. Дисциплінарна відповідальність суддів: дисертація канд. юрид. наук: 12.00.10 / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2003.; Селіванов А.О. Вдосконалення механізму дисциплінарної відповідальності суддів та його науково-практичне осмислення / Вісник Верховного Суду України – № 4 (56) – 2005. – ст.44 – 47. 4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 № 2453-VI // Відомості Верховної Ради України від 22.10.2010 – 2010 р., № 41, / № 41-42; № 43; № 44-45 /, стор. 1468, стаття 529. 5. Про Вищу раду юстиції: Закон України від 15 січня 1998 року № 22/98-ВР // Офіційний вісник України від 26.02.1998 – 1998 р. – № 6. – стор. 13. 6. Європейська хартія про закон "Про статус суддів" // Міжнародні стандарти незалежності суддів: збірка документів. – К.: Поліграф-Експрес, 2008 – С.91-95. 7. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 року № 3723-XII // Відомості Верховної Ради України від 28.12.1993 – 1993 р. – № 52. – стаття 490. 8. Про віднесення посад керівних працівників та спеціалістів секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів України до відповідних категорій посад державних службовців: Розпорядження Кабінету Міністрів України // Офіційний вісник України від 15 листопада 2010 року – 2010 р. – № 85 – стор. 19. 9. Кодекс законів про працю України: Затверджений Законом Української ССР від 10 грудня 1971 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50. – Ст.375. 10. Про статус суддів Закон України від 15 грудня 1992 року № 2862-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 8. – Ст. 56. 11. Кодекс професійної етики судді: затверджено V з'їздом судді 24 жовтня 2001 року // Вісник Верховного Суду України. – 2002. – № 5. 12. Сыроватская Л.А. Ответственность за нарушение трудового законодательства. – М.: Юрид. лит., 1990 – С.51.

Надійшло до редколегії 20.09.11

УДК 349.6

Т. Шоха, асист.

МАЙНОВИЙ ІНТЕРЕС ЯК ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ ЕКОЛОГІЧНОГО СТРАХУВАННЯ

Стаття присвячена аналізу особливостей категорії "майновий інтерес" в екологічному страхуванні.

Ключові слова: екологічне страхування, договір екологічного страхування, майновий інтерес, екологічний інтерес.

Статья посвящена анализу особенностей категории "имущественный интерес" в экологическом страховании.

Ключевые слова: экологическое страхование, договор экологического страхования, имущественный интерес, экологический интерес.

The article is devoted to the analysis of category "property interest" in the ecological insurance.

Key terms: ecological insurance, ecological insurance contract, the property interest, ecological interest.

В еколого-правовій літературі висловлювалася точка зору, відповідно до якої із урахуванням того, що об'єктом страхування є *майнові інтереси*, об'єктом екологічного страхування є екологічні інтереси, які потребують страхового захисту. При цьому зазнача-

лось, що "екологічним страхуванням повинні забезпечуватись не тільки майнові, але й інші екологічні інтереси", а саме "інтереси страховальників, застрахованих або інших третіх осіб, які можуть бути пов'язані із провадженням превентивних заходів, спрямованих на